

Ivana Kustura*

V. INTERKATEDARSKA KONFERENCIJA NASTAVNIKA KAZNENOG PRAVA PRAVNIH FAKULTETA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Splitu je, u organizaciji Zavoda za kaznene znanosti Pravnog fakulteta u Splitu, 26. i 27. rujna 2008. godine održana V. interkatedarska konferencija nastavnika kaznenog prava pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj. Za raspravu su bile predviđene dvije aktualne teme vezane prije svega za novosti koje donosi Bolonjski sustav u pogledu nastave, načina provođenja ispita te ispitnog gradiva, kako na diplomskom tako i na poslijediplomskom studiju. Za prvu temu bilo je predviđeno *Utvrdjivanje minimalnog zajedničkog sadržaja nastavnog gradiva (common core), izvedba nastave i provođenje ispita na obveznim i izbornim kolegijima*, a druga tema odnosila se na *Aktualna pitanja specijalističkih i doktorskih studija iz kaznenopravnih znanosti*.

Skup je otvorila prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić, redovita profesorica Pravnog fakulteta u Splitu, u ime organizatora Zavoda za kaznene znanosti Pravnog fakulteta u Splitu, a ujedno kao i dekanica Pravnog fakulteta. Nakon kratkog uvodnog pozdrava prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić izložila je dnevni red uz inicijativu da se na prijedlog prof. dr. sc. Davora Krapca, redovitog profesora Pravnog fakulteta u Zagrebu, izmijeni druga točka dnevnog reda jer se pokazala potreba da se sudionici Interkatedarske konferencije, zbog nedavnih događaja vezanih za policijsku i državnoodvjetničku akciju pod nazivom "Indeks", očituju o čitavom događaju i rasprave o *kaznenoj i stegovnoj odgovornosti nastavnika na sveučilištu* odnosno kako je to pitanje riješeno na pojedinim sveučilištima. Svi sudionici sastanka prijedlog su prihvatili smatrajući da je u ovom trenutku puno važnije izjasniti se o toj izrazito aktualnoj temi koja je izazvala veliku reakciju javnosti i ne raspravljati o poslijediplomskom studiju jer se na tom području nije dogodio nikakav značajniji pomak u odnosu prema prijašnjim godinama.

Za prvu temu bilo je predviđeno da svaki fakultet odredi predstavnike katedri koji će ukratko iznijeti podatke vezane za predavanja, vježbe, seminare, ispite, ispitnu literaturu, studente i probleme koji se pojavljuju pri realizaciji Bolonjskog procesa i promjena koje on donosi.

Temu je otvorio prof. dr. sc. Igor Bojanić, izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Osijeku, podnijevši kratko izvješće o predmetu *kazneno pravo*. Program kolegija *kazneno pravo* u Osijeku već se duže vrijeme nije mijenjao,

* Ivana Kustura, znanstvena novakinja Pravnog fakulteta u Splitu

a ispitnu literaturu čine udžbenici prof. dr. sc. Petra Novoseleca: Opći dio kaznenog prava i Novoselca (ur.) i dr., Posebni dio kaznenog prava - odabrana poglavlja. Prema Bojanićevu mišljenju, nelogično je da se danas na diplomskim i poslijediplomskim studijima koristi ista literatura (udžbenici) i upravo ta činjenica pokazuje potrebu reduciranja ispitnog gradiva na diplomskim studijima. Smatra potrebnim utvrditi gradivo koje se mora znati za ispit, a koje se cjeline eventualno mogu izostaviti, kao npr. detaljno poznavanje njemačke dogmatike. *Kazneno pravo* je jednosemestralni predmet, u odnosu prema prijašnjim godinama kad je bio dvosemestralni predmet, koji nosi 8 ETCS bodova, a pritom je zadržana ista satnica predavanja. Vježbe se održavaju tri sata tjedno i nose 3 ETCS boda. Seminari se održavaju dva puta tjedno te nose 4 ETCS boda. Izborni predmeti koji se trenutačno predaju na Pravnom fakultetu u Osijeku jesu *kriminologija i viktimologija, međunarodno kazneno pravo, kriminalistika, izvršno kazneno pravo, prekršajno pravo i maloljetničko kazneno pravo*. Mnoga pitanja vezana za izborne predmete još uvijek su nepoznanica, kao i na većini fakulteta, jer prva generacija bolonjaca još nije upisala petu godinu studija i situacija će se u tom pitanju iskristalizirati tek kad je završe. Drži da su predavanja u usporedbi s prošlom godinom bolje posjećena i to najbolje pokazuju rezultati lipanjskog ispitnog roka u kojem je putem kolokvija, na koje pravo imaju samo studenti koji redovito idu na predavanja, ispit položilo sto dvadeset i pet studenata. Ispit se sastoji od usmenog i pismenog dijela, premda se velik broj studenata koristi mogućnošću kolokviranja. Na kraju je zaključio da su u realizaciji Bolonjskog procesa još uvijek prisutni mnogi problemi i nedostaci, a u prilog tome govori činjenica da unatoč postojanju Pravilnika o studiranju iz 2005. godine ETCS bodovi još uvijek nisu pravilno savladani i prihvaćeni od profesora i samih studenata te se još uvijek ne primjenjuju ni ocijene A, B, C.

Sljedeće izlaganje iznijela je prof. dr. sc. Velinka Grozdanić, redovita profesorica Pravnog fakulteta u Rijeci. *Kazneno pravo* na riječkom Pravnom fakultetu je jednosemestralni predmet koji nosi 8 ETCS bodova, a predavanja se održavaju pet sati tjedno uz izvođenje vježbi dva sata tjedno te dva sata seminara. Izborni predmeti biraju se na četvrtoj i petoj godini studija i nose po 3 ETCS boda. Izborni predmeti su *kriminologija, sudska psihopatologija i penologija*. Predavanja za izborne predmete izvode se dva sata tjedno. Grozdanić je posebno naglasila da sve podatke koje ona iznosi treba uzeti s rezervom jer će već od sljedeće akademske godine za mnoga pitanja vrijediti drugačija pravila kojima će se riječki Pravni fakultet nastojati što više prilagoditi novom sustavu studiranja. Tako je između ostaloga istaknula da će se ispiti ubuduće provoditi samo pismeno jer je i to jedan od uvjeta novog Pravilnika o studiranju Sveučilišta u Rijeci koji je prilagođen Bolonjskom procesu. Vezano za ispitnu literaturu rekla je da je ona ista kao i na svim ostalim fakultetima, ali je unatoč tome po njezinu mišljenju i dalje velik problem utvrditi minimalan

zajednički sadržaj nastavnog gradiva za sve pravne fakultete. Upravo zbog toga ne možemo još uvijek utvrditi što svaki student mora znati i trebaju li se od studenata zahtijevati samo osnove u okviru *kaznenog prava* kao temeljnog predmeta, a nekakva dublja znanja pružiti im putem izbornih predmeta. Za Grozdanić je najvažnije upravo na Interkatedarskoj konferenciji nastojati pronaći zajednički jezik za rješavanje svih tih pitanja i utvrditi *common core* za sve pravne fakultete. Potrebno je shvatiti da Bolonjski proces s obzirom na način na koji se treba provoditi na fakultetima studente vraća na srednjoškolski način rada i učenja, tj. cijelo se gradivo dijeli na manje lekcije te se u skladu s tim i ispit polaže u dijelovima. U skoroj budućnosti svi fakulteti trebat će prihvatiti nov način rada u kojem će velik dio ocjene ovisiti o raznim drugim aktivnostima studenata vezanim uz eseje, seminare, dolazak na predavanja i tome slično, što će nositi čak 70% ocjene, a ne samo o znanju pokazanom na ispitu. Ukratko se osvrnula i na kolegij *kaznenog procesnog prava* naglasivši da se svi prethodno izneseni podatci i problemi odnose i na taj kolegij uz manju satnicu vježbi i naravno drugačiju literaturu.

Razrada teme nastavljena je izvješćem prof. dr. sc. Vladimira Ljubanovića, redovitog profesora Pravnog fakulteta u Osijeku, koji nije želio puno dužiti nepotrebnim ponavljanjem podataka te je ukratko iznio da je kolegij *kazneno procesno pravo* na osječkom Pravnom fakultetu jednosemestralni predmet koji nosi 8 ETCS bodova, a ima istu satnicu kao i kolegij *kazneno pravo*, znači šest sati tjedno predavanja u petom semestru uz tri sata vježbi u šestom semestru koje održavaju vanjski suradnici Fakulteta - praktičari, npr. suci Županijskog suda u Osijeku, dok im u izvođenju nastave pomažu i asistenti. Na kraju semestra studenti polažu ispit iz vježbi. Ljubanović drži da se većina problema koji se pojavljuju pri izvođenju nastave, a vezani su uz studente, odnosi na činjenicu da mnogi studenti sljedeću godinu upisuju sa zaostacima od jednog ili dva ispita s prethodne godine i zato ne mogu aktivno sudjelovati i pratiti rad na predavanjima.

Mr. sc. Antonija Krstulović, asistentica na Pravnom fakultetu u Splitu, iznijela je podatke vezane za kolegij *kazneno pravo*, koji je još jedino u Splitu dvosemestralni predmet koji nosi čak 13 ETCS bodova i obvezni je predmet druge godine studija. Nastava se održava u obliku predavanja i vježbi koje se izvode tijekom ljetnog i zimskog semestra paralelno, dok seminari ne postoje. Vježbe se po grupama održavaju dva sata tjedno, a kao literatura koristi se Priručnik za vježbe prof. dr. sc. Ante Carića. Velik broj studenata, koji se ipak u usporedbi s prošlim godinama smanjio, dovodi do određenih poteškoća pri izvođenju nastave, ponajprije vježbi, ali, prema njezinu mišljenju, najviše zabrinjava što studenti iz godine u godinu pokazuju sve manju zainteresiranost na predavanjima i nisu kadri koncentrirati se na predmete tekuće akademske godine jer imaju mnogo zaostataka iz prethodne, što im naravno onemogućuje kontinuiran rad na predmetu. Krstulović drži da bi nov sustav studiranja stu-

dente trebao priviknuti na intenzivniji rad, ali mnogi od njih još uopće nisu prihvatili novosti Bolonjskog sustava. Prema Pravilniku Pravnog fakulteta u Splitu, dolazak na predavanja nije obavezan, dok je dolazak na vježbe za studente obavezan i njihova nazočnost na vježbama se evidentira. Činjenica da se vježbe održavaju paralelno s predavanjima koje mnogi studenti uopće ne posjećuju dovodi do toga da studenti ne mogu aktivno sudjelovati na vježbama i zato se postavlja pitanje treba li inzistirati na dolaženju studenata na predavanja jer u protivnom vježbe gube svaki smisao. Istaknula je da se studentima također pruža mogućnost da ispit polažu putem kolokvija koji su oslobađajućeg karaktera, što je novost koja je uvedena odlukom Fakultetskog vijeća. Izborni predmeti po starome se programu izvode na trećoj i četvrtoj godini studija, dok će se po novom studijskom programu izvoditi na petoj godini, i to po dva sata predavanja tjedno bez vježbi. Na izbornim predmetima studenti imaju mogućnost još aktivnije sudjelovati u nastavi i uz pomoć profesora pisati radove vezane za tematiku izbornog predmeta koji se zatim iznose na predavanjima pred ostalim kolegama te se izvrsni radovi priznaju kao seminarski. Ispit se sastoji od pismenog i usmenog dijela i samo studenti koji polože pismeni dio mogu pristupiti usmenom dijelu ispita.

Mr. sc. Marina Carić, viša asistentica Pravnog fakulteta u Splitu, izložila je podatke vezane za kolegij *kazneno procesno pravo*. *Kazneno procesno pravo* je dvosemestralni predmet koji se po novom programu dijeli na opći i posebni dio po semestrima. Opći dio sadržava: uvodna izlaganja, međunarodno kazneno pravo, kazneni postupak, subjekte kaznenog postupka i načela. Predavanja se i dalje provode na klasičan način uz pomoć grafolija. Paralelno s predavanjima izvode se i vježbe koje služe za ponavljanje i učvršćivanje znanja te na kojima se i provjerava znanje studenata putem testova. Na temelju pohađanja i aktivnosti studenta tijekom vježbi te pokazanog znanja na testovima na kraju godine sastavlja se lista uspješnosti studenata koja najuspješnijima omogućuje da izađu na predrok i da sljedeće godine imaju prednost pri upisivanju u program *kaznenopravne prakse*.

Posebni dio *kaznenog procesnog prava* obrađuje se u šestom semestru i sastoji se od: tijeka kaznenog postupka, skraćenog oblika kaznenog postupka, postupanja za ratne zločine, postupanja po USKOK-u i posebnih postupaka. Predavanja iz tog dijela gradiva održavaju se po dva sata tjedno uz tri sata vježbi. Na vježbama u šestom semestru provodi se simulirani kazneni postupak tako da se studenti podijele po ulogama koje odgovaraju pojedinim procesnim funkcijama. U realizaciji vježbi sudjeluju i praktičari: suci Županijskog suda u Splitu, državni odvjetnici, odvjetnici i vještaci. Studenti radi ispunjavanja zadaća iz vježbi imaju dodatne sate na kojima uz pomoć asistenata obavljaju svoje zadatke. Studenti imaju mogućnost polagati ispit putem kolokvija. Prvo polažu kolokvij iz općeg, pa iz posebnog dijela, i onda im se zbirna ocjena iz oba kolokvija upisuje u indeks. Druga je mogućnost za studente da u cijelosti

položu ispit usmeno. Izborni predmeti koji se predaju jesu *kriminologija s viktimologijom, prekršajno pravo, kazneno izvršno pravo, kazneno poredbeno pravo, međunarodno i europsko kazneno pravo* uz novi izborni predmet od 2009. godine *kaznenopravna praksa*. Obvezna literatura za ispit je udžbenik prof. dr. sc. Gorana Tomaševića uz odabrana poglavlja iz udžbenika prof. dr. sc. Davora Krapaca. Od ove akademske godine studentima će biti dostupan udžbenik prof. dr. sc. Gorana Tomaševića: *Kazneno procesno pravo - opći dio i Kratak pregled predmeta - opći dio* koji služi kao obvezna literatura koja olakšava praćenja predavanja, u elektroničkom obliku na CD-u i na internetskoj stranici Pravnog fakulteta u Splitu. Prof. dr. sc. Goran Tomašević, redoviti profesor Pravnog fakulteta u Splitu, izrazio je nadu da će sve te novosti koje su unesene u program kolegija, pa i mogućnost da se s interneta preuzme literatura, polučiti dobre rezultate jer trenutačno nije zadovoljan ni prolaznošću, koja je negdje oko 25%, a ni znanjem koje studenti pokazuju na ispitu.

Mogućnost da studenti slobodno preuzmu s interneta cijeli udžbenik izazvala je reakciju prof. dr. sc. Davora Krapca koji je u raspravu zatim uključio i mr. sc. Maju Munivranu Vajdu, asistenticu Pravnog fakulteta u Zagrebu, koja je iznijela svoja iskustva s američkog sveučilišta u Yaleu vezana za tu temu. Istaknula je da na američkim sveučilištima ne postoji praksa učenja iz udžbenika kao u Hrvatskoj, dok kod preuzimanja tekstova s interneta takva mogućnost postoji uglavnom za pojedina poglavlja iz knjiga, članke te dijelove tekstova, ali ne i za cijeli udžbenik.

Prof. dr. sc. Velinka Grozdanić osvrnula se na prethodno iznesene podatke istaknuvši da Bolonjski sustav i uvodi promjene kako bi se postigla što veća prolaznost studenata jer se sve ispod 50% prolaznosti na ispitu smatra neuspjehom. Primijetila je da se kroz ova kratka izlaganja mogu uočiti mnoge razlike između pojedinih fakulteta, pa čak i u ETCS bodovima za kolegij *kazneno pravo*, i postavila pitanje što učiniti u situaciji kad student želi prijeći s Pravnog fakulteta u Splitu u Rijeku. Kako će se takvom studentu vrednovati taj ispit, tj. koliko bodova mu priznati, jer on je npr. u Splitu za *kazneno pravo* dobio 13 ETCS bodova i sada želi da mu se taj isti broj bodova za konkretni ispit dodijeli i nakon prelaska na Pravni fakultet u Rijeku. Prema Bolonjskom sustavu treba se omogućiti bolja prohodnost studenata s jednog fakulteta na drugi i takvih slučajeva će sigurno biti više u budućnosti, jer sada se sve svodi na ETCS bodove koje studenti moraju ostvariti neovisno o kojem se predmetu radi.

Mnogi sudionici Interkatedarske konferencije izrazili su zadovoljstvo činjenicom da su svi pravni fakulteti u Hrvatskoj prihvatili petogodišnji integrirani studij te kako sad nemaju probleme koji se pojavljuju na drugim fakultetima koji su omogućili da se nakon treće godine stekne zvanje prvostupnika. Sada je takvim studentima potrebno organizirati upis na treću godinu jer nakon što napišu završni rad, njihov studij na određeni način započinje iznova.

Prof. dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor i predstojnik Katedre za kaznene znanosti, kriminologiju i viktimologiju Pravnog fakulteta u Zagrebu, upoznao je sudionike Konferencije s trenutačnom situacijom na kolegiju *kazneno pravo*. *Kazneno pravo* je po novom programu jednosemestralni predmet, za razliku od prijašnjih godina kada je bio dvosemestralni predmet i kad su se predavanja održavala tri sata tjedno po semestru. Unatoč uvedenim promjenama, zadržala se ista satnica, što znači da bi trebalo održavati šest sati predavanja tjedno. Zbog velikog broja studenata koji su upisali drugu godinu studija i zbog nedostatka adekvatnog prostora tehnički je gotovo neizvedivo održati predavanja, pa su se studenti druge godine morali podijeliti u četiri grupe od kojih svaka ima oko sto pedeset studenata kojima predaju različiti profesori, i to samo tri sata predavanja tjedno, što znači da je satnica prepolovljena. Zbog smanjene satnice na predavanjima se nikako ne uspije obraditi cijelo ispitno gradivo, ali se unatoč tome studenti ipak i to gradivo pitaju na ispitu. Novoselec je naglasio da se, unatoč svim problemima s kojima se susreće u realizaciji nastave, ne slaže s već iznesenim prijedlozima o smanjenju ispitnog gradiva jer smatra da su udžbenici koji su obvezna literatura dovoljni i primjereni studentima. Velik problem za njega je i sve veći broj šalabahtera i skripta koji se mogu pronaći i na raznim internetskim stranicama. Govorio je i o problemu evidentiranja studenata na predavanjima, što je zbog velikog broja studenata izrazito teško, te je zato napravio posebnu listu na kojoj se nalaze imena svih studenata i svi koji su prisutni na predavanjima određeni dan moraju se potpisati u za njih predviđenu rubliku. Tako se može utvrditi je li netko krivotvorio nečiji potpis. Isti se problem pojavljuje i kod vježbi koje su zajedničke za predmet *kazneno pravo* i *kazneno procesno pravo* i održavaju se na petoj godini. Ispit se sastoji od pismenog dijela, koji sadržava deset pitanja koja obuhvaćaju cijelo gradivo uz neka problemska pitanja, i usmenog dijela, kojem mogu pristupiti samo oni studenti koji polože pismeni. Osvrnuo se i na lošu prolaznost studenata na ispitu, koja je nažalost ove godine slabija nego prijašnjih godina, a drži da je i to jedna od posljedica svih prethodno iznesenih problema koji se javljaju pri realizaciji studijskog programa. Unatoč tome što je Bolonjski sustav trebao poboljšati ažurnost studenata za izlazak na ispite, to se prema mišljenju Novoselca nije ostvarilo, već je primijetio i da se iz godine u godinu pojavljuje sve veći broj komisijskih ispita koji se obavljaju jako temeljito, ali istodobno zbog potrebe većeg broja nastavnika za komisiju stvaraju poteškoće.

Prof. dr. sc. Zlata Đurđević, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Zagrebu, govorila je o podacima vezanim za kolegij *kazneno procesno pravo* koje je danas predmet treće godine studija. Predavanja se u prvom semestru izvode po šest sati tjedno za redovite studente, dok se u drugom semestru izvode za izvanredne studente. Zbog svoje obveznosti predavanja su uglavnom dobro posjećena, premda ima i studenata koji unatoč tome nisu zainteresirani i ne

dolaze na predavanja. Nedolazak studenata na predavanja ne sankcionira se, ali se studente o tome ne informira na početku godine. Seminari se izvode dva sata tjedno, a studenti su podijeljeni u tri gupe. Najviše problema vezano uz nastavu pojavljuje se zbog velikog broja studenata i nedostatka prostora te je stoga teško pravilno održavati predavanja i vježbe. U radu na vježbama sudjeluju i praktičari kojima u tehničkom smislu prilikom izvođenja vježbi pomažu i asistenti. Obvezna literatura za ovaj predmet je udžbenik *Kazneno procesno pravo i Pojmovnik* iz 2008. godine prof. dr. sc. Davora Krapca. Ispit se sastoji od dva dijela - pismenog i usmenog. Pismeni dio ispita sastoji se od dva dijela i eliminatorskog je karaktera. Ispit sadržava i primjere koji se nalaze u *Primjeroniku*, ali studenti puno lošije rješavaju taj dio testa. Svi se ispiti prijavljuju preko studomata i svaki student ima pravo najviše osam puta izaći na neki ispit. Zbog novog načina prijavljivanja ispita sada studeni više ne mogu doći na ispit, pogledati pitanja i odustati, već im se mora upisati pad, jer sada samo uprava Fakulteta ima pravo iz opravdanih razloga izbrisati nečiju prijavu izlaska na ispit. I to je jedan dio razloga za manju prolaznost studenata na ispitu. Izborni predmeti koji se predaju jesu *kriminologija i viktimologija, medicina i pravo, maloljetničko kazneno pravo, kriminologija s osnovama kaznenog prava, kriminologija i socijalna patologija, kaznenopravna klinika, kazneno procesno pravo i kriminalnopolitički izazovi suvremenog društva, međunarodno kazneno pravo, penitencijarno pravo, prekršajno pravo i psihijatrijskopravna klinika: pravo prisilnog smještaja*. Đurđević je za kraj navela rezultate istraživanja prof. Petkovića i prof. Magdalenića koji su proveli evaluaciju svih predmeta Pravnog fakulteta u Zagrebu na temelju mišljenja studenata o pojedinim predmetima s obzirom na način izvođenja vježbi i predavanja te odnosa profesora prema studentima. Prema tom istraživanju *kazneno procesno pravo* od studenata dobilo je visoku prosječnu ocjenu 4,22 te je na vrhu liste svih predmeta. Istaknula je i ponovni uspjeh studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu okupljenih u Klubu "Vladimir Bayer" koji su i ove godine na drugom regionalnom studentskom natjecanju pred Europskim sudom za ljudska prava (*Regional Moot Court Competition before European Court of Human Rights*), koje se održalo u Beogradu, osvojili prvo mjesto.

Nakon kratkih izvješća predstavnika katedri svih pravnih fakulteta i ostali su sudionici iznijeli svoje mišljenje o ovoj temi. Prvi je prof. dr. sc. Davor Derenčinović, izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu, izložio svoje stajalište istaknuvši kako po njegovu mišljenju Bolonjski proces u cjelini još nije polučio dobre rezultate jer još uvijek postoji velika razlika između pojedinih fakulteta, od izvođenja nastave do obveza studenata. Smatra da je u ovom trenutku najpotrebnije utvrditi što za svakog nastavnika znači *common core* i što uopće danas spada pod taj pojam. Podsjetio je da su prije postojali razni prijedlozi da se objavi zajednički udžbenik kojeg bi autori bili profesori svih pravnih fakulteta, ali se ubrzo pokazalo kako bi takav udžbenik bio preopširan

za nastavu, premda se tome moglo doskočiti tako da se kao ispitna literatura iz takvog udžbenika izdvoje najvažnija poglavlja. Pitanja vezana za *common core* moramo povezati sa studentima, odnosno što uopće student mora znati iz općeg dijela, uključuje li nužno gradivo i njemačku dogmatiku, komparativno pravo itd. Drugo važno pitanje za Derenčinovića vezano je za izborne predmete. Prva je generacija bolonjaca koji trebaju upisati petu godinu pred vratima, a još na mnoga pitanja nije odgovoreno, kao npr.: koji su izborni predmeti, tko će ih i gdje predavati i sl. Zato predlaže da se nastava za izborne predmete izmjesti s fakulteta i organizira u okviru tečajeva, ljetnih škola i sl. Dobar primjer su poslijediplomski specijalistički tečajevi koje je Sveučilište u Zagrebu priznalo kao zasebne predmete koji nose 4 ETCS boda na poslijediplomskim specijalističkim studijima. Treće pitanje koje smatra bitnim vezano je za način izvođenja kolokvija. Kao primjer istaknuo je Sveučilište u Rijeci koje je donijelo Pravilnik o studiranju - 2010. godine stupa na snagu za sve fakultete. Na takav način želi se prisilno unificirati način izvođenja nastave na svim fakultetima te se pravo u tom pogledu neosnovano izjednačuje s prirodnim znanostima, što smatra lošim i neprihvatljivim.

Prof. dr. sc. Velinka Grozdanić ponovo je izložila svoje stajalište o Bolonjskom procesu i o važnosti utvrđivanja plana i programa koji će biti zajednički za sve fakultete, odnosno utvrđivanja minimalnog zajedničkog sadržaja nastavnog gradiva za koji drži da bi trebao biti centralna tema ove interkatedarske konferencije. Podsjetila je na riječi prof. dr. sc. Davora Krapca koji je još na prošlom sastanku rekao da mnogi smatraju kako je Bolonjski proces “krajnja nužda od koje treba sačuvati glavu”. Istaknula je da se, unatoč svim problemima koji se pojavljuju u realizaciji, Rijeka nastoji koliko je trenutačno moguće prilagoditi novom sustavu studiranja i možda zbog manjeg broja studenata ima bolje mogućnosti od većih fakulteta. Veliku prednost Bolonjskog procesa vidi u ukidanju razlika koje postoje između fakulteta i u uvođenju promjena koje bi trebale omogućiti da se studentima pruže kvalitetnija predavanja na kojima bi se obradilo cijelo ispitno gradivo i koje studentu pružaju mogućnost da na temelju takvog rada kroz cijelu godinu lakše položi ispit koji bi trebao uvijek biti pismeni. Teži se postići što veći stupanj individualizacije odnosa između studenta i profesora i nada se da će ti pomaci i promjene uskoro biti realnost na većini fakulteta.

Dalje se raspravi pridružila prof. dr. sc. Ksenija Turković, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Zagrebu, koja smatra da Bolonjski proces još uvijek nije donio nikakve radikalne rezove i pomake na fakultetima. Po njezinu mišljenju, studenti pokazuju loše znanje na ispitu jer mnogi od njih ne znaju pravilno učiti. Takvi rezultati pokazuju da je na određeni način potrebno reducirati ispitno gradivo i studentima u okviru temeljnih predmeta pružiti samo osnovna znanja. Turković smatra da će se odgovor na pitanje što studenti moraju znati razriješiti onda kad odlučimo kakvog studenta i s kojim znanjem

želimo stvoriti tijekom studija. U raspravu o tom pitanju po njezinu mišljenju svakako treba uključiti i praktičare koji mogu pomoći da se utvrdi kakvo je znanje potrebno za daljnji rad u struci. Najvažnije je da studenti tijekom diplomskog studija steknu osnovna, temeljna znanja koja se onda dalje mogu nadograđivati u procesu cijeloživotnog učenja - *lifelearning*, a ne dopustiti da studenti tijekom studija samo napamet uče definicije i nepotrebne podatke koje ionako brzo zaborave. Cilj kojem bi svakako trebalo težiti jest da studenti tijekom studija steknu znanja i sposobnosti - *skills and competences*, koje će moći dalje izgrađivati kroz svoj rad. Takve promjene zahtijevaju pomake i u načinu održavanja predavanja. Kao primjer istaknula je anglo-američka sveučilišta gdje studenti na predavanja dolaze pripremljeni, odnosno profesor im odredi dio gradiva koji će taj dan zajedno s njima obraditi na predavanjima. Takav način rada zahtijeva bolju pripremu i od profesora, ali i od samih studenata, koji onda mogu postavljati pitanja koja ih muče vezano za određenu temu i koji će zbog toga što su radili konstantno cijele godine moći puno lakše pripremiti ispit. Izrazila je i svoje stajalište glede izbornih predmeta predloživši da se gradivo koje je vezano za određeni izborni predmet ne bi trebalo obrađivati i u okviru temeljnog predmeta jer zbog takvog načina rada studenti često ne žele upisati izborne predmete iz kaznenih znanosti. Ako se na izborne predmete žele privući što bolji studenti, moraju im se ponuditi i bolji programi u okviru kojih će moći nadograđivati znanje koje su stekli na temeljnim predmetima, a ne samo im ponavljati ono što su već čuli.

Prof. emeritus Zvonimir Šeparović ukratko se osvrnuo na prošlost i budućnost pravnih fakulteta istaknuvši kako je u prošlosti pravo bio elitni studij s manjim brojem studenata, dok je od 60-ih godina postao masovni studij gdje se ipak na kraju najbolji studenti istaknu. Njegovo je stajalište da budućnost pravnih fakulteta mora uključivati i što bolju realizaciju Bolonjskog procesa koji svi moraju prihvatiti, ne zbog svijeta i Europe, već zbog nas samih jer je to naša potreba. Trebamo sagledati i pozitivne strane svih promjena i nastojati ponovo objediniti *kazneno pravo* i *kazneno procesno pravo* koji predstavljaju cijelinu. Velikim nedostatkom današnjeg načina studiranja drži činjenicu da su predavanja slabo posjećena i da se za većinu studenata sve svelo samo na konačan rezultat ispita. Šeparović smatra da se tijekom studija studentima mora omogućiti veća specijalizacija, kvalitetnija predavanja i bolji odnosi između studenata i profesora koji bi onda doveli i do željenih promjena. Žele li profesori postići dogovor oko utvrđivanja *common core*, moraju bolje surađivati, a mladi bi zbog svog vlastitog napredovanja trebali što više posjećivati svjetska sveučilišta i tamo stjecati nova iskustva. Slaže se s prof. dr. sc. Derenčinovićem da je specijalistički tečaj u Dubrovniku dobar način da se izmjesti dio nastave s fakulteta. Posebno je naglasio kako nakon svih izlaganja smatra da je u provođenju Bolonjskog procesa Rijeka daleko odmakla sa svojim programom.

Prof. emeritus Franjo Bačić izrazio je divljenje zbog načina na koji se njegove kolege suočavaju s novostima na fakultetu naglasivši kako ga ipak u svemu ponajviše zanima globalna ocjena katedri što Bolonjski proces znači za *kazneno pravo* i *kazneno procesno pravo*.

Prof. dr. sc. Zlata Đurđević napomenula je da je većina problema na svim fakultetima ista. Posebno je istaknuti da je zbog velikog broja studenata gotovo nemoguće postići bilo kakav oblik individualizacije nastave. Također je istaknula i da postoje velike razlike u načinu izvođenja ispita i kolokvija na pojedinim fakultetima, što bi po njezinu mišljenju svakako trebalo ujednačiti. Ukratko se osvrnula i na probleme vezane za predavanja smatrajući ih još uvijek najboljim oblikom nastave putem kojih se studentima može prenijeti veliko znanje koji mnogi profesori imaju. Vezano za udžbenike istaknula je da su udžbenici koji se danas koriste na svim fakultetima kao obvezna literatura jako dobri i ne treba ih mijenjati, ali bi htjela da i ostali profesori još više rade na pisanju udžbenika i pogotovo komentara koje danas, po njezinu mišljenju, uglavnom nekvalitetno pišu praktičari koji su na tom području i pretekli nastavnike sa Sveučilišta.

Prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić izložila je ukratko trenutačno stanje o ovim problemima na Sveučilištu u Splitu gdje dolazi do velikog pritiska biomedicinskih, prirodnih i tehničkih znanosti na društvene i humanističke znanosti da prihvate način rada i studiranja kako se provodi na tim fakultetima, npr. kako se provodi na Medicinskom fakultetu, što je za nju neostvarivo zbog razlika u broju studenata, načinu rada i tehničkim uvjetima svih fakulteta. Također je istaknula da je Sveučilište u Splitu donijelo je Pravilnik o režimu studiranja koji bi vrijedio za sve fakultete, ali se većina fakulteta tome opire zbog neusporedivosti različitih studija koji imaju svoje posebnosti.

Cijela rasprava rezultirala je prijedlogom prof. dr. sc. Velinke Grozdanić koja je istaknula važnost postizanja konačanog dogovora o ovoj temi da se o njoj ne bi ponovo raspravljalo na sljedećem interkatedarskom sastanku. Na kraju je prihvaćen prijedlog da prof. dr. sc. Ksenija Turković i prof. dr. sc. Zlata Đurđević zajedno napišu što bi po njima trebao biti minimalni zajednički sadržaj nastavnog gradiva (*common core*) koji bi se trebao ispitivati na svim fakultetima. Takav pisani prijedlog poslat će se profesorima na svim pravnim fakultetima koji će onda imati mogućnost iznijeti svoje mišljenja o takvom predloženom *common core*.

Nakon kratke pauze nastavljeno je s radom Konferencije razradom druge teme vezane za nedavno provedenu policijsku i državnoodvjetničku akciju "Indeks" koja je u posljednje vrijeme zauzela mnogo medijskog prostora. Predlagač teme prof. dr. sc. Davor Krapac svim je sudionicima Interkatedarske konferencije prije njezina početka podijelio Nacrt priopćenja za javnost zaključka Interkatedarskog sastanka nastavnika kaznenog prava pravnih fakulteta u Hrvatskoj. Taj nacrt priopćenja za javnost poslužio je kao polazna točka

za daljnju raspravu u kojoj se težište stavilo na pravni aspekt cijele situacije, reakciju opće javnosti i Sveučilišta u Zagrebu, uz poseban osvrt na kaznenu i stegovnu odgovornost nastavnika na Sveučilištu, odnosno jesu li i kako su ti pravni instituti regulirani na pojedinim sveučilištima.

Raspravu je uvodnim izlaganjem započeo prof. dr. sc. Davor Krapac. Posebno je istaknuo nužnost da se upravo profesori kaznenog prava o cijeloj situaciji i spornom ponašanju profesora moraju očitovati jer su upravo oni na to prvi pozvani. Smatra da posebno zabrinjava način na koji su Sveučilište u Zagrebu i sam Pravni fakultet reagirali na nastalu situaciju. Dekan Pravnog fakulteta u Zagrebu svim je nastavnicima poslao interni naputak u kojem ih upozorava da sve darove koje prime od studenata moraju odbiti i prijaviti Upravi. Upravo je taj naputak i potaknuo Krapca na reakciju jer po njegovu mišljenju takvo razmišljanje same uprave Fakulteta možda najbolje ocrtava trenutačno stanje i mišljenje javnosti o nastaloj situaciji. O cijeloj akciji u medijima se puno piše, ali jako se malo o svemu govori s pravnog aspekta. Drži da je i iz tog razloga potrebna naša reakcija i pojašnjenje određenih instituta. Akcija "Indeks" i način na koji je provedena otvorila je mnoga pitanja vezana za zadiranje u privatnu sferu, pitanja časti i dostojanstva profesora, ali i stegovne povrede koje čine profesori na Sveučilištu odnosno jesu li i na koji način takva pitanja regulirana određenim pravnim normama. Govorio je o pravnim aktima kojima je ta problematika regulirana, o *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* (dalje ZZDVO) i o *Zakonu o radu* (dalje ZOR), analizirajući njihove odredbe koje se mogu primijeniti u ovakvoj situaciji. ZZDVO uređuje stegovnu odgovornost nastavnika u čl. 104. st. 1., a ZOR izvanredan otkaz u čl. 114. navodeći da je za izvanredni otkaz ugovora o radu potrebno da je došlo do "*...osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili zbog neke druge osobito važne činjenice...*" Za rješenje određenih nedoumica potrebno je odrediti kakav je međusobni odnos između tih dvaju zakona. Smatra se da prema odredbama Ustava ZZDVO nije *lex specialis* u odnosu prema ZOR jer postoji ista bit nepravna normi i u jednom i u drugom zakonu. Ako se utvrdi da su nastavnici koji se povezuju s akcijom "Indeks" povrijediti obveze iz rada, potrebno je utvrditi o kakvoj je povredi riječ, jer ako postoji teška povrda ugovora o radu, to spada pod izvanredni otkaz ugovora o radu (čl. 114. Zakona o radu) koji se može dati u roku 15 dana od dana saznanja za činjenice na kojima se otkaz temelji. Kada taj rok prođe, može se dati otkaz samo zbog povrede dužnosti o radu koja zahtijeva drugačiju, tj. dužu proceduru nego izvanredni otkaz. Krapac je istaknuo i da Ustavni sud često rješava upravo radne sporove i strogo pazi da pri izvanrednom otkazu ugovora o radu nije povrijeđena odredba o roku od 15 dana. Stoga smatra da s obzirom na to kada je dekan kao čelnik ustanove saznao za povredu ugovora o radu nastavnika, ovisi koju će proceduru primijeniti za otkaz ugovora o radu. Nedoumica je kod takvih situacija smatra li se da je dekan za povredu ugovora

o radu u smislu zakona saznao onda kad je o slučaju doznao iz nekih drugih izvora, npr. preko medija, ili kad je od policije dobio službenu obavijest o pokretanju istrage protiv nastavnika. Većina drži da je za početak roka bitan onaj prvi trenutak.

Velike nedoumice pojavljuju se i prilikom definiranja stegovne odgovornosti i stegovnog prijestupa jer mnogi fakulteti ta pitanja još nisu pravno regulirali posebnim aktima. Senat Sveučilišta u Zagrebu prepušta svojim sastavnicama da općim aktima urede pitanja povrede radnih odnosa i etičkog kodeksa, a dekan je jedini ovlašten voditi stegovni postupak i odlučivati o teškoj povredi odredaba o radu. Kao primjer istaknuo je Sveučilište u Rijeci i Sveučilište u Zagrebu koji su donijeli etičke kodekse kojima reguliraju neprihvatljiva ponašanja, kao npr. uznemiravanje, diskriminaciju i sl.

Krapac drži da je s obzirom na trenutačnu situaciju važno razmotriti kakve sve dužnosti i ovlasti ima dekan kada sazna da postoji osnovana sumnja da je netko od nastavnika s njegova fakulteta počinio kazneno djelo. Prema odredbama Zakona o radu, više ne postoji mogućnost suspenzije, a važno je i podsjetiti da pravne posljedice pokretanja kaznenog postupka prema *Zakonu o kaznenom postupku* nastupaju pravomoćnošću optužnice, ako nekim zakonom nije drugačije određeno, što javnost često zaboravlja. S obzirom na to da nije precizno utvrđeno po kojoj se pravnoj osnovi može suspendirati nastavnika, dekanu stoje na raspolaganju tri mogućnosti u slučaju da je riječ o nastavniku koji je u pritvoru i zato ne može održavati nastavu. Prema Krapčevu mišljenju, dekan može takvom nastavniku izreći izvanredni otkaz, zatim postoji mogućnost da nastavnik za vrijeme dok je u pritvoru tražiti neplaćeni dopust, u kojem slučaju sva njegova prava i obveze iz radnog odnosa miruju u skladu s čl. 50. ZOR, ili mogućnost da ne dođe ni do kakvih značajnijih promjena, u kojem se slučaju ne otkazuje ugovor o radu niti se uspostavlja mirovanje radnog odnosa. Ova treća mogućnost jedina je moguća opcija po ZZDVO i ZOR, ali nije precizirano do kada bi se takva situacija mogla tolerirati jer ako se sve to oduži, dekan bi ipak nakon određenog vremena trebao reagirati. Krapac predaže da se u takvim situacijama nastavnika izuzme s nastave dok se slučaj ne okonča. Moguće je da se nastavnik za vrijeme istrage nalazi na slobodi, a ne u pritvoru, i tada fakultetsko vijeće treba odlučiti na kakav će se način provoditi nastava u tom konkretnom slučaju, odnosno treba li se i takvom nastavniku dopustiti da sudjeluje i za vrijeme istrage u nastavi. Preporuka je rektorima sveučilišta da naprave reviziju općih akata koji reguliraju ovu problematiku.

Prof. dr. sc. Petar Novoselec ukratko je izložio pravnu kvalifikaciju kaznenih djela koja se najčešće spominju u cijeloj akciji. Istaknuo je kako je neosporno da se u slučajevima kad student nije niti pristupio ispitu, a profesor mu upiše ocjenu u indeks, može govoriti o postojanju kaznenog djela iz čl. 337. Kaznenog zakona *zlouporaba položaja i ovlasti*. Uz to kazneno djelo profesor

čini u stjecaju i kazneno djelo *krivotvorenja službene isprave* jer je indeks službena isprava, neovisno o tome je li u ovoj situaciji profesor službena ili odgovorna osoba, premda prevladava mišljenje da je službena osoba. Riječ je o posve drugačijoj situaciji ako je student uistinu pristupio ispitu jer je tada iznimno teško dokazati je li profesor u konkretnom slučaju pogodio studentu. Jedno od kaznenih djela koje se svakako najčešće spominje je davanje i primanje mita koje nije toliko teško dokazati. Novoselec smatra da je s obzirom na poznate podatke u ovom slučaju moguć i stjecaj kaznenog djela primanja mita i kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti. Nadalje, često je spominjano i kazneno djelo *udruživanje za počinjenje kaznenog djela* iz čl. 333. Kaznenog zakona za postojanje kojeg je dovoljno utvrditi sudjelovanje najmanje triju počinitelja koji imaju dogovor za počinjenje kaznenog djela i koji su u ovom slučaju najčešće bili posrednici koji su primali mito. Posebno se osvrnuo na podatak koji se spominje u većini novinskih članaka da su u akciji sudjelovali i tzv. agenti provokatori koji su profesorima nudili mito, ali ga većina profesora nije prihvatila. Upitno je koliko se takvim napisima u novinama može vjerovati, ali ako je takav slučaj i postojao, ključno je utvrditi postoji li odgovornost agenta provokatora. Prema odredbama Zakona o kaznenom postupku, pouzdanik ne smije poticati na počinjenje kaznenog djela, ali Novoselec drži da je teško utvrditi gdje je granica između dopuštene radnje pouzdanika i nedopuštene radnje poticanja. Još je spomenuo i kazneno djelo iz čl. 343. KZ *protuzakonito posredovanje*, za koje se isto tereti dio sudionika, te se po njegovu mišljenju i kod takvih počinitelja može raditi o stjecaju poticanja na počinjenje kaznenog djela i posredovanja.

Nakon uvodnih izlaganja koja su dala kratak pravni osvrt na cijelu akciju "Indeks", u raspravu se uključio prof. emeritus Zvonimir Šeparović. Naglasivši kako se slaže da je sada ključni trenutak da svi reagiramo na ovaj ozbiljni problem i drži kako bismo bili neozbiljni ako ne bismo reagirali. Iznio je i svoje mišljenje vezano za predloženi Nacrt priopćenja za javnost za koji smatra da je dobro napravljen, ali drži da je potrebno bolje istaknuti autonomiju Sveučilišta koja je načinom na koji je akcija provedena svakako povrijeđena. Šeparović drži da svakako trebamo dati kraće priopćenje za javnost u kojem načelno podržavamo akciju, premda ne i način na koji je u cijelosti provedena, ali i još više naglasiti potrebu da se u svemu trebala poštovati autonomija Sveučilišta.

Prof. emeritus Franjo Bačić ističe kako je raspravljanje o pravnom aspektu cijele akcije korisno, ali po njegovu mišljenju ne i toliko bitno. Za njega je puno važnije nastojati osigurati da fakultet nakon svega i dalje živi uz adekvatnu transparentnost života na fakultetu i uz otklanjanje problematičnih situacija. Na njegovo razmišljanje nadovezala se prof. dr. sc. Velinka Grozdanić smatrajući kako upravo Bolonjski sustav osigurava transparentnost života na fakultetu, ponajprije postupka vezanog za ispite tako da se svi ispiti polažu

samo pismeno i da svaki student svoj ispit prijavljuje preko studomata, tj. posebnog programa u koji profesori nemaju pravo pristupa. Nadalje, istaknula je da mogućnost za suspenziju prema odredbama ZZDVO postoji samo prema dekanu kojemu tu mjeru može izreći rektor sveučilišta. Naglasila je i da se ne slaže s Bačićevim mišljenjem da pravni aspekt cijele akcije nije bitan jer se tek kad se pomnije ispituju pravni instituti, koji reguliraju ova pitanja, uoče mnoge nepravilnosti i nedostaci u okviru sustava koji onemogućuju pravilnu reakciju na takve pojave. Grozdanić je ukratko izložila kako je ova pravna problematika riješena na Sveučilištu u Rijeci. Pravni fakultet u Rijeci nema pravilnik o disciplinskom postupku prema profesoru, već samo Pravilnik o stegovnom postupku prema studentima, premda Etički kodeks koji postoji predviđa mogućnost za izradu pravilnika o stegovnoj odgovornosti profesora koji još nije donesen.

Sve mogućnosti koje postoje u slučaju kad je netko od zaposlenika fakulteta počinio kazneno djelo a odnose se na postupanje dekana ukratko je izložio prof. dr. sc. Davor Krapac. U slučaju profesora, dekan mu može izreći redovni ili osobno uvjetovani otkaz, uz prethodnu preporuku povjerenstva fakulteta. Glede studenata situacija je puno jasnija jer je za studente gotovo na svim fakultetima reguliran stegovni postupak. Isti takav postupak dekan kao čelnik ustanove može provesti i prema ostalim zaposlenicima fakulteta koji nisu nastavnici.

Prof. dr. sc. Davor Derenčinović osvrnuo se na sve prethodno izrečeno. Istaknuo je da je njemu važno za početak skinuti kolektivnu odgovornost sa svih zaposlenika fakulteta jer se nažalost cijeli slučaj u medijima upravo prikazuje na takav način. Posebno ga zabrinjava način na koji je akcija provedena i reakcija javnosti kao i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Kroz prethodno iznesene podatke utvrdio je da je ta problematika slabo pravno regulirana odredbama fakulteta. Istaknuo je važnost reguliranja stegovnog postupka za nastavnike, koji treba razlikovati od raznih etičkih kodeksa koji danas postoje jer se kod njih radi isključivo o nekoj vrsti moralne odgovornosti. Derenčinović smatra da je bitno odrediti kakva su prava i obveza profesora koji se nađu u ovakvoj situaciji i što fakulteti u tom pitanju trebaju poduzeti. Osvrnuo se i na Nacrt izvješća za javnost predloživši da tekst bude sastavljen po točkama, svakako kraći, uz veće naglašavanje autonomije sveučilišta i određene promjene u izričaju.

Prof. dr. sc. Vladimir Ljubanović složio se sa svima da je riječ uistinu o aktualnoj temi te da ni na Pravnom fakultetu u Osijeku nisu na adekvatan način pronađena pravna rješenja za tu problematiku. Za sada postoji mogućnost da se stegovni postupak provede samo prema studentu, dok stegovna odgovornost profesora još nije pravno uređena.

Prof. dr. sc. Igor Bojanić nadovezao se na prethodno rečeno o Pravnom fakultetu u Osijeku istaknuvši kako postoji akt Sveučilišta u Osijeku koji re-

gulira prava i obveze profesora, ali da ne sadržava ni popis sankcija, ni popis stegovnih djela, kao ni stegovni postupak koji bi se odnosio na profesore. Pravilnik koji bi trebao regulirati sva ta pitanja trenutačno se izrađuje, ali na temelju onoga što je njemu do sada poznato, nacrt je loše napravljen, a za izradu nacрта zaduženi su profesori s Filozofskog fakulteta. Prema nacrtu pravilnika koji se priprema, dekan dobiva razne funkcije koje mu daju velike ovlasti. Također je upozorio na problem da na tom pravnom području ima jako malo propisa.

Prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić iznijela je podatke koje se odnose na Sveučilište u Splitu istaknuvši da ni Sveučilište, ali ni Pravni fakultet nemaju etički kodeks jer fakulteti moraju čekati da Sveučilište donese svoj etički kodeks i pravilnike da bi tek tada prema njihovim odredbama fakulteti mogli dalje postupati.

Prof. dr. sc. Ksenija Turković također smatra da Nacrt priopćenja za javnost mora biti kraći, uz veći naglasak na autonomiju sveučilišta te našu osudu načina na koji je akcija provedena i prezentirana u javnosti. Predložila je da se naprave dva izvješća. Prvo, kraće, bilo bi za opću javnost i sadržavalo bi sve prethodno navedeno, dok bi u drugome izvješću, po njezinu mišljenju, cijeli slučaj trebalo više analizirati s pravnog gledišta i onda ga kao dopis poslati rektorima i dekanima kao pomoć u rješavanju određenih dvojbi koje će se svakako pojaviti.

Temu je zaključio prof. dr.sc. Davor Krapac kao njezin predlagač. Ukratko se osvrnuo na sve prethodno izneseno, uzevši u obzir mišljenja kolega vazana za Nacrt priopćenja za javnost. Istaknuo je da su se određeni ustupci pri pisanju Nacrta priopćenja za javnost morali raditi zbog duljine teksta i da je autonomija sveučilišta, po njegovu mišljenju, već dovoljno istaknuta u zadnjoj rečenici, kao i šteta koja je ovom akcijom nanescena cijeloj akademskoj zajednici. Konačan prijedlog bio je da prof. dr. sc. Ksenija Turković, prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić i prof. dr. sc. Davor Krapac zajedno unesu izmjene u postojeći Nacrt priopćenja za javnost na temelju iznesenih prijedloga i da se takvo priopćenje za javnost dostavi Hini, Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu pravosuđa, predsjedniku Vrhovnog suda, rektorima sveučilišta koji će ga dalje proslijediti dekanima i glavnom državnom odvjetniku.

Prilog

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST ZAKLJUČAKA INTERKATEDARSKOG SASTANKA NASTAVNIKA KAZNENOG PRAVA PRAVNIH FAKULTETA U HRVATSKOJ ODRŽANOG NA PRAVNOM FAKULTETU U SPLITU 26. RUJNA 2008. (ŠIRA VERZIJA)¹

Potaknuti nedavnim događajima tijekom policijske i državnoodvjetničke protukorupcijske akcije pod nazivom “Indeks” na Sveučilištu u Zagrebu, nastavnici kaznenog prava na pravnim fakultetima sveučilišta u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, u želji doprinosa boljem pravnom razumijevanju akcije te pravilnom prihvaćanju u akademskoj i široj javnosti, nakon rasprave o značaju i implikacijama akcije “Indeks” zaključuju sljedeće:

Nastavnici kaznenog prava svih četiriju hrvatskih pravnih fakulteta, kao najviših pravnih učilišta u zemlji, jednoglasno podržavaju akciju “Indeks” kao i svaku drugu zakonitu akciju pokretanja kaznenog postupka protiv počinitelja koruptivnih kaznenih djela, bez obzira na status i druga društvena obilježja počinitelja. Koruptivna kaznena djela, bez obzira na materijalna obilježja njihove radnje i posljedice, predstavljaju visok stupanj neprava i napad na temeljne moralne vrijednosti hrvatskoga društva. Republika Hrvatska dužna ih je suzbijati kako stalnom političkom voljom oživotvorenom u djelovanju njezinih državnih tijela, tako i na temelju pravnih obveza koje proizlaze iz njezinih zakona i prihvaćenih međunarodnih ugovora.

U podršci akciji “Indeks” nastavnici polaze od predmnjeve visoke stručnosti osoba koje su pokrenule i upravljale akcijom, koja jamči njihovu neovisnost i samostalnost te sposobnost donošenja važnih selekcijskih odluka u pogledu osoba protiv kojih se kazneni postupak pokreće, te poduzimaju postupovne radnje i primjenjuju mjere postupovne prisile. U tom smislu nastavnici ističu potrebu osiguranja takve stručnosti kako za pravosudne dužnosnike tako i za državne službenike u policiji i drugim tijelima otkrivanja koruptivnih kaznenih djela. Neravnoteža u tom pogledu, kao i u pogledu drugih kompetencija za kazneni progon takvih kaznenih djela, može ozbiljno ugroziti njegovu učinkovitost.

Nije prihvatljivo da se nakon otkrivanja počinitelja i započinjanja kaznenog postupka u vođenju postupka zaboravlja na složenost dokaza i težinu pravnih pitanja, što može ugroziti njegovo brzo okončanje: Nacionalno vijeće za borbu protiv korupcije izrazilo je svoje nezadovoljstvo što u dosadašnjih 17 velikih akcija protiv korupcije nije donesena pravomoćna presuda, već je podignuto samo 8 optužnica kod kojih, međutim, nije zakazana niti jedna glavna rasprava (Jutarnji list, 24. rujna 2008.).

¹ Sredstvima javnog informiranja posredovana je uža, skraćena verzija, koju su redigirali profesori Kurtović-Mišić, Tomašević, Krapac i Turković. Objavljena je u Novom listu 13. listopada 2008.

Nastavnici su svjesni da otkrivanje i suzbijanje korupcije u akademskim redovima, kao i u drugim segmentima djelatnosti od najveće važnosti za hrvatsku državu i društvo, nije samo stvar politike kaznenog progona i kažnjavanja, nego, sukladno Nacionalnoj strategiji i planu borbe protiv korupcije, dugoročna djelatnost na svim visokim učilištima. U cilju povećanja učinkovitosti represivnog segmenta te djelatnosti, rektorima sveučilišta i dekanima fakulteta preporučuje se revizija općih akata koji uređuju etičku i stegovnu odgovornost nastavnika i suradnika te provjera djelotvornosti komisija i drugih tijela nadležnih za stegovni postupak.

Iz mnogobrojnih preporuka Odbora ministara Vijeća Europe o kriminalnoj politici i kaznenom pravosuđu koje se mogu primijeniti u rješavanju problema koruptivnih kaznenih djela - kao što je npr. Preporuka (96) 8 o politici suzbijanja kriminaliteta u Europi u vrijeme promjena, Rezolucija (97) 24 o dvadeset rukovodnih načela za borbu protiv korupcije, Preporuka (2000) 19 o ulozi državnog odvjetništva u sustavu kaznenog pravosuđa, Preporuka (2001) 10 o Europskom kodeksu policijske etike, Preporuka (2001) 11 o rukovodnim načelima u borbi protiv organiziranog kriminaliteta - proizlazi da je Republika Hrvatska, ne samo već po svojem Ustavu nego i po pravu te najšire regionalne europske organizacije, dužna u ustrojavanju i djelovanju kaznenopravnog sustava i represije kažnjivih djela osigurati pravičnu ravnotežu između zaštite društva od kriminalnih napada na pravna dobra - kao što su koruptivna kaznena djela - i zaštite temeljnih prava i sloboda građana, zajamčenih Ustavom i Europskom konvencijom o ljudskim pravima.

U tom smislu Preporuka (2003) 13 o objavi informacija koje se odnose na kaznene postupke putem sredstava javnog priopćavanja posebice: a) traži da se, u poštovanju pretpostavke okrivljenikove nedužnosti, koja je sastavnica načela pravičnog postupka, informacije i stajališta koja se odnose na kazneni postupak u tijeku iznose u javnim medijima na način koji ne proturječi toj pretpostavci; b) traži da tijela kaznenog progona i postupka informacije o kaznenom postupku u tijeku dostavljaju javnim medijima na način koji nije diskriminirajući te po mogućnosti putem priopćenja ili konferencija za tisak od strane ovlaštenih dužnosnika; c) da u kaznenim postupcima koji izazivaju javni interes ili posebnu pozornost javnosti pravosuđe i policijska tijela obavještavaju javne medije o glavnim radnjama koje su poduzete, i to u mjeri koja ne prejudicira tajnost istrage ili izvida odnosno odugovlači ili osujećuje ishod postupka; kod dugotrajnih postupaka, takve informacije moraju se redovito pružati.² Podsjećajući našu opću i stručnu javnost na ovu preporuku,

² *Principle 5 - Ways of providing information to the media*

When judicial authorities and police services themselves have decided to provide information to the media in the context of on-going criminal proceedings, such information should be provided on a non-discriminatory basis and, wherever possible, through press releases, press conferences by authorised officers or similar authorised means.

nastavnici upozoravaju na neustavnost i nezakonitost ekscesivnog publiciteta, uzrokovanog nepridržavanjem načela iz Preporuke. Takvim publicitetom, kojim je djelomice bila popraćena akcija “Indeks”, ugledu Sveučilišta u Zagrebu nanesena je teško otklonjiva šteta.

Principle 6 - Regular information during criminal proceedings

In the context of criminal proceedings of public interest or other criminal proceedings which have gained the particular attention of the public, judicial authorities and police services should inform the media about their essential acts, so long as this does not prejudice the secrecy of investigations and police inquiries or delay or impede the outcome of the proceedings. In cases of criminal proceedings which continue for a long period, this information should be provided regularly.